

DOCENTSKÉ HABILITAČNÍ PRÁCE

Před operačně taktickou sekci vědecké rady Vojenské akademie Antonína Zápotockého v Brně proběhly habilitace. Cílem článku je informovat čtenáře o čtyřech docentských habilitačních pracích.

Generálmajor ing. Jaromír Jašek, CSc.

VELENÍ V SOUDOBÝCH OPERACÍCH

Docentská habilitační práce generálmajora ing. Jaromíra Jaška, CSc. obsahuje 128 stran textu. Kromě stručného úvodu má pět kapitol a závěr.

Cílem práce je na základě soudobých názorů i dalšího předpokladu zefektivňovat velení na operačních stupních dát ucelenou představu o práci velitele a štábu při plánování a vedení soudobých operací.

Obsahem práce je systémová analýza efektivnosti velení na operačních stupních z hlediska nejnovějších poznatků a požadavků na velení, které vycházejí z rozvoje vojenství jako důsledku vědeckotechnické revoluce.

V úvodu autor zdůrazňuje, že nová kvalita armády zákonitě vyžaduje i novou kvalitu velení jako nezbytný požadavek, který předpokládá uvést do souladu zákonitosti vedení soudobé války, zákonitosti společenského pohybu i vědeckotechnické revoluce a vojenské praxe s ucelenou, na vědeckých základech vybudovanou teorií i praxí velení.

V 1. kapitole „Velení, zvláštní forma řízení ve vojenském organismu“ autor rozebírá podstatu i obsah funkce velení, styl řídicí práce v armádě, který musí vyjadřovat především dvě hlavní stránky — jednotu teorie a praxe a jednotu vědeckosti a političnosti. Při rozboru základních principů a požadavků velení vychází autor z rozboru hlavních charakteristických rysů soudobých operací, z nichž vyplývají nové podmínky pro velení a objevují se nové zákonitosti ve velení, a jak musí být chápány a v praxi realizovány.

2. kapitola „Metodika práce velitele a štábu armády při organizaci a vedení útočné operace“ obsahuje rozbor používaných metod plánování operace, z nichž metoda souběžného plánování bude nejčastěji uplatňována v soudobých podmínkách, kdy faktor času hraje významnou roli.

Tato kapitola je velmi podrobným, teorií zdůvodněným a praxí ověřeným návodem na činnost velitele a štábu armády v celém procesu plánování operace, včetně formálních a obsahových požadavků

na hlavní operační dokumentaci. Autor ukazuje na nezastupitelnou povinnost velitele a hlavních funkcionářů štábu armády při této činnosti.

Významnou částí kapitoly, dosud ne tak zdůvodněně publikovanou, je práce velitele a štábu armády v průběhu útočné operace, která bude mít řadu podstatných odlišností, daných dynamičností operace (boje), nedostatkem času a rychlou změnou situace na frontě.

3. kapitola „Práce velitele a štábu při organizaci obrany“ obsahuje rozbor odlišností oproti plánování a vedení útočné operace. Přínosem této kapitoly je rozpracování možných vzorů jednotlivých postupů práce velitele a štábu, včetně formulací částí rozhodovacího procesu. Autor však zdůrazňuje nutnost přístupu každého velitele a funkcionáře štábu. Forma a obsah jejich práce musí vždy vycházet z konkrétní situace.

Ve 4. kapitole „Místa velení v armádě a útočné a obranné operaci“ rozebírá

autor nejnovější požadavky, kladené na jednotlivá místa velení, strukturu členění a stupně jejich připravenosti z hlediska funkce i všestranného zabezpečení. Vnitřní strukturu míst velení, která je v současné době ověřována, autor rozvádí a zdůvodňuje.

5. kapitola „Současné požadavky na zefektivnění velení a možné perspektivy jeho rozvoje“ obsahuje názory autora na nutnost zefektivňovat velení v celé šíři. Mezi rozhodující činitele, které mají vliv na tuto problematiku klade především:

- zavádění a maximální využití prostředků mechanizace a automatizace velení;

- systematické a nepřetržité zdokonalování stylu a metod práce velitele a štábu;

- zdokonalování organizační struktury míst velení;

- zkvalitňování celého systému všestranné přípravy velitelů a štábů.

Plukovník ing. Vladimír Polcar, CSc.

Obsah a metodika výuky předmětu Operační umění na VA AZ

Docentská habilitační práce plukovníka ing. Vladimíra Polcara, CSc. obsahuje 100 stran textu. Kromě stručného úvodu má 5 kapitol a závěr.

Cílem práce je ukázat úlohu a místo předmětu „operační umění“ ve výchovně vzdělávacím procesu ve VA AZ, s konkrétním záměrem na vševojskový, velitelsko-štabní obor, tříleté postgraduální studium. Zvláštní místo v práci autor věnuje vlivu výuky předmětu na rozvoj operačně taktického myšlení posluchačů jako prostředku k řešení praktických úkolů při jejich výkonu funkcí u vojsk.

Obsahem je systémová analýza efektivnosti dosavadní výuky předmětu, specifikace zvláštností i požadavky na výuku daného předmětu v novém systému postgraduálního studia.

V úvodu zdůrazňuje autor požadavek na zvyšování kvality a efektivnosti přípravy velitelských kádří ČSLA a významnou úlohu v této oblasti, která připadá vojenským školám.

V 1. kapitole „Cíle, úkoly a místo předmětu „Operační umění“ v systému přípravy posluchačů“ autor objasňuje vý-

chové cíle a úlohy předmětu, jeho předpoklady k plnění základních funkcí filozofického principu marxisticko-leninské stranickosti ve výuce, ideově výchovné působení předmětu i nutnost vzájemných vazeb předmětu s ostatními společenskovědními i vojenskými předměty.

2. kapitola „Formy a metody vyučování předmětu operační umění“ obsahuje analýzu forem a metod výuky předmětu podle nejnovějších požadavků vojenské pedagogiky.

Dále zkoumá autor efektivnost a výslednost dosavadních metod prověřování efektivnosti výuky a ukazuje některé nové metody, které je nutné uplatňovat v nové koncepci postgraduálního studia. Vychází přitom z nejnovějších poznatků z VŠV v SSSR i civilních škol v ČSSR a aplikuje je na podmínky studia ve VA AZ.

3. kapitola „Prostředky výchovně vzdělávací práce předmětu operační umění“ obsahuje rozbor stavu učebního fondu a materiálně výchovné základny a perspektivní požadavky na jeho modernizaci s ohledem na vyšší požadavky na tuto oblast v novém systému postgraduálního studia.

4. kapitola „Zvláštnosti studia a osvojování si učiva předmětu“ obsahuje rozbor zvláštností a specifik ve výuce předmětu,

jeho vlivu na rozvoj operačně taktického myšlení posluchačů jako prostředků pro řešení praktických úkolů při výkonu funkcí u vojsk po absolvování VA AZ. Z toho vyplývají i požadavky na samostatnou tvůrčí práci posluchačů, která má právě při studiu předmětu „operační umění“ široké uplatnění.

V 5. kapitole „Osobnost učitele předmětu, operační umění“ jsou v celém komplexu analyzovány požadavky na osobnost vysokoškolského učitele obecně a zvláště na učitele ve vysoké vojenské škole, se specifickým zaměřením na učitele před-

mětu „operační umění“, včetně požadavků na zvyšování jejich kvalifikace.

Celkový závěr vyúsťuje v problémové otázky, které je nutné brát v úvahu při zabezpečování vysoce efektivní výuky předmětu „operační umění“.

Autor zvláště zdůrazňuje požadavek systematického obohacování forem, metod i obsahu vyučovacího předmětu o nejnovější poznatky a závěry rozvoje operačního umění, konfrontace dosahovaných výsledků s teorií a praxí VŠV v SSSR a operativní reagování na současné potřeby vojsk ČSLA.

Podplukovník ing. Přemek Vorlíček, CSc.

OBRANNÁ OPERACE VŠEOVSKOVÉ ARMÁDY

Docentská habilitační práce podplukovníka ing. Přemka Vorlíčka, CSc. obsahuje 152 stran textu a 8 schémat a grafů. Kromě stručného úvodu má sedm kapitol a závěr.

Cílem práce je stanovit místo a úlohu obrany v operacích příští možné války. Blíže určit podmínky vzniku v operačním měřítku, objasnit základní ustanovení řádů a předpisů z hlediska soudobých zkušeností a stupně poznání.

Obsahem práce je systémová analýza vlivů nejnovějších zbraňových systémů a bojové techniky na organizaci a vedení obranné operace vševojskové armády.

V úvodu zdůrazňuje autor v konfrontaci s charakteristikou soudobých operací význam obrany a její oprávnění jako jeden ze základních druhů bojové činnosti pozemních vojsk.

V 1. kapitole „Zkušenosti Sovětské armády z organizace a vedení obrany v operacích VVV SSSR“ analyzuje autor vývoj organizace a vedení obrany sovětských vojsk v průběhu bojů s fašistickými vojsky. Obrana byla vždy chápána v jednotě s útočnou činností.

Ve 2. kapitole „Zásady vedení pozemních operací armádami států NATO“ rozebírá autor soudobé bojové možnosti armád států NATO k vedení útočných operací, jakož i k vedení protiúderů v obranných operacích. Zavedení do výzbroje a organizační začlenění bitevních vrtulníků, značná nasycenost nejmodernějších protitankových prostředků a silná podpora le-

tectvem dává předpoklady k vytváření silných úderných i protiúderných uskupení.

3. kapitola „Podmínky přechodu do obrany, její možnosti a úloha v soudobých operacích, požadavky na obranu“ obsahuje rozbor podmínek přechodu vojsk vševojskové armády do obrany především z hlediska ničení obrněných cílů nepřítele. Dále autor rozebírá silné a slabé stránky obrany a nutnost využití především silných stránek k získání i nad početnějším nepřítelem. V požadavcích na obranu rozebírá všechna kritéria, která umožňují splnit cíle obrany v soudobých podmínkách.

Ve 4. kapitole „Místo a úloha obrany vševojskové armády ve frontové operaci, cíl obrany a její možné formy“ autor zdůrazňuje nové pohledy na obranu vševojskové armády ve všech možných formách. Bojové možnosti zdůvodňuje konkrétními propočty. Uspořádání obrany musí zabezpečit účinné a plné využití bojových možností letectva, raketového vojska a dělostřelectva, ochranu proti zbraním hromadného ničení a dokonalé využití manévrovacích schopností tankových a motostřeleckých svazků a útvarů. V závislosti na palebných možnostech nepřítele zdůvodňuje autor i rozmístění jednotlivých prvků operační sestavy.

5. kapitola „Příprava armádní obranné operace a zásady vedení vojskům v obraně“ obsahuje rozbor hlavních zásad vedení vojskům v obraně, obsah přípravy operace a způsoby zaujetí operační sestavy. Zvláště podrobně autor rozebírá rozhodovací proces velitele a štábu armády.

6. kapitola „Vedení obranné operace“ obsahuje zásady vedení bojové činnosti

v obraně, rozbor forem ničení nepřítelů, podrobnou kalkulaci protipřípravy, možnosti vševojskové armády v její organizaci a vedení.

V 7. kapitole „Přechod do útoku“ autor rozebírá podmínky aktivního vedení obrany, které zabezpečují přechod vojsk armády do útoku. Dokonalou přípravu přechodu do útoku musí velitel armády a štáb zabezpečovat již od přijetí zámyslu pro obranu. Zdůvodňuje, že přechod do útoku budou zpravidla vojska zahajovat

ihned po protiúderu; bude tak jeho pokračováním.

V závěru autor ukazuje význam pochopení podmínek a způsobů vedení operací možné příští války, který vede i k pochopení možnosti vzniku obrany na taktickém i operačním stupni. Správné pochopení podstaty a charakteru soudobé obrany i podmínek jejího vzniku umožní uplatnit tvůrčí přístup při realizaci zásad její organizace a vedení.

Plukovník ing. Oldřich Svoboda, CSc.

ÚTOK MOTOSTŘELECKÉ (TANKOVÉ) DIVIZE NA BRÁNÍČHO SE NEPŘÍTELE

Docentská habilitační práce plukovníka ing. Oldřicha Svobody, CSc. obsahuje 177 stran textu, 12 tabulek a 1 přílohu. Kromě stručného úvodu o závěru má deset kapitol.

Cílem práce je, na základě nejnovějších změn ve výzbroji a organizační struktuře vojsk, poznatků sovětské vojenské vědy a praktických zkušeností objasnit a zdůvodnit zásady organizace a vedení útoku divize na bránícího se nepřítelů za použití i bez použití jaderných zbraní, s důrazem na práci velitele divize a bojovou činnost vševojskových útvarů divize.

Obsahem práce je objasnění zásad taktiky útoku motostřelecké (tankové) divize na bránícího se nepřítelů.

V úvodu autor zdůrazňuje, že stále kratší cyklus přezbrojování divizí dokonalejšími nebo novými druhy a typy zbraní a bojové techniky vyvolává nutnost neustálého zdokonalování způsobů útoku s cílem plně využít rostoucích bojových možností divize a maximálně čelit i novým nebo měnícím se bojovým možnostem nepřítelů. Práce dává orientaci o názorech v teorii takticky platných v době jejího zpracování a současně ukazuje i na tendence dalšího vývoje taktiky útoku divize.

V 1. kapitole — **Místo a úloha divize v armádní útočné operaci** — podává autor stručnou charakteristiku armádní útočné operace s důrazem na první armádní útočnou operaci a pojednává o místě a úloze motostřelecké (tankové) divize v armádní útočné operaci. Vyjmenovává úkoly divizí podle jejich místa a úlohy.

2. kapitola — **Organizace divize a její bojové možnosti v útoku** — obsahuje de-

finice bojových možností vůbec a bojových možností divize v útoku na bránícího se nepřítelů.

Těžiště 2. kapitoly je obšírná analýza bojových možností divize podle jednotlivých ukazatelů a v nich po druzích vojsk. Ukazatele, které autor analyzuje, jsou palebné možnosti divize, možnosti manévru vojsk divize, možnosti úderu divize a možnosti radioelektronického boje.

Dílečí závěry ke každému ukazateli i celkový závěr k bojovým možnostem motostřelecké (tankové) divize ukazují, že divize jsou schopny při plném využití jaderných zbraní, úderů letectva paleb dělostřelectva a vlastní úderné síly a vysoké manévrovací schopnosti zasazovat bránícímu se nepříteli mohutné údery, prolomovat jeho obranu v rychlém tempu, prudce rozvíjet útok do velké hloubky a zmocňovat se výhodných čar a jiných důležitých objektů. Postupným zaváděním dokonalejších nebo nových typů výzbroje a bojové techniky se bojové možnosti divizí neustále zvyšují.

Ve 3. kapitole — **Bojový úkol divize prvním sledu při útoku na bránícího se nepřítelů za použití jaderných zbraní** — charakterizuje autor nejdříve bojový úkol divize. Jedním z rozhodujících faktorů, který má vliv na stanovení obsahu bojového úkolu divize jsou bojové možnosti divize a požadavek nezbytné převahy v silách a prostředcích nad bránícím se nepřítelům.

Bližší objasňuje a odůvodňuje problém obsahu a dělení bojového úkolu divize. Za jeden z základních faktorů bojového úkolu považuje autor šířku útočného pásma divize; metodice její volby věnuje velkou pozornost. Dělení bojového úkolu divize na dílčí části, na bližší úkol a na úkol dne, vyplývá z požadavku vytvořit výhodné podmínky pro organizaci a udržení nepřetržité součinnosti zúčastněných

sil a prostředků za útoku a z taktické zásady ničit nepřítele po částech.

Ve 4. kapitole — **Bojová sestava divize za útoku** — chápe autor bojovou sestavu divize v širším slova smyslu jako souhrn všech jejích sil a prostředků rozvinutých k boji. Z metodického hlediska dělí tedy uskupení sil a prostředků k boji na bojovou sestavu, na prvky bojového zabezpečení a na místa velení.

V 5. kapitole — **Způsoby zahájení útoku divize** — rozebírá autor nejdříve útok divize z chodu, který je hlavním způsobem zahájení útoku v soudobých podmínkách.

Stručně se autor zabývá i útokem divize z přímého dotyku s nepřítelem. Zvláštní pozornost v této kapitole věnuje autor útoku divize na počátku války, kdy způsob zahájení útoku bude ovlivněn způsobem možného rozpoutání války.

6. kapitola — **Organizace útoku divize** — tvoří těžiště celé habilitační práce. Autor nejdříve charakterizuje obsah a metody práce velitele divize při organizaci útoku. Organizace útoku obsahuje přípravu a přijetí rozhodnutí, vydání bojových úkolů podřízeným a podporujícím útvarům, organizaci součinnosti, organizaci všestranného zabezpečení bojové činnosti a stranickopolitické práce, organizaci velení, rekognoskaci a kontrolu a pomoc vojskům.

Při plánování boje se používá metoda plánování předem, metoda postupného plánování a metoda souběžného plánování.

Podrobně rozebírá hlavní obsahové stránky organizace útoku divize, a to především z hlediska práce velitele divize. Za nejdůležitější část práce velitele divize považuje přípravu rozhodnutí, tj. ujasnění úkolu a zhodnocení situace a přijetí rozhodnutí. Autor věnuje z prvků rozhodnutí nejvíce pozornost zámyslu činnosti, avšak zabývá se i ostatními, tj. bojovými

úkoly útvarů, způsobem součinnosti a organizačním velením.

V samostatných částech pojednává o způsobech stanovení bojových úkolů útvarům a obšírně rozebírá veškeré otázky organizace součinnosti jako nejdůležitější povinnosti velitele a štábu při velení. Krátce se dotýká i rekognoskace.

7. kapitola — **Vedení útoku divizí za použití jaderných zbraní** — je metodicky uspořádána podle hlavních období útoku.

Největší pozornost věnuje autor problematice průlomu nepřátelské obrany. Zvlášť řeší palebnou podporu útoku divize, průlom předního okraje nepřátelské obrany a jeho rozšíření a boj se zálohami nepřítele a plnění úkolu dne.

V 8. kapitole — **Zvláštnosti organizace a vedení útoku divize při nepoužití jaderných zbraní** — se autor zabývá všemi otázkami, které jsou rozdílné oproti útoku divize za použití jaderných zbraní. Jsou to rozdíly v bojových možnostech a bojových úkolech divize, zvláštnosti bojové sestavy divize, rozdíly v palebném ničení bránícího se nepřítele, zvláštnosti organizace útoku, zvláštnosti vedení útoku a přechod na použití jaderných zbraní.

V 9. kapitole — **Zvláštnosti organizace útoku divize druhého sledu armády** — autor stručně uvádí úlohy a bojové úkoly divizí druhého sledu armády a hlavní rozdíly v přípravě rozhodnutí velitele divize.

10. kapitola — **Zvyšování bojových možností divizí a nové tendence v teorii taktiky útoku** — nemá za cíl podat analýzu problému, nýbrž jen určitou informaci, která může vést čtenáře k zájmu a samostatné sledování nové výzbroje, nové bojové techniky a nových tendencí v teorii útoku. Autor uvádí i tendence, které ještě nebyly zcela jednoznačně přijaty.